

Lõuna - Mulgimaa

● Abja-Paluoja mainet Mulgimaa pealinnana kinnistab 2006. aasta detsembris linna püstitatud tammine mulgi mehe skulptuur. Kuju avamisel oli Abja vallavanemal Peeter Rahnelil (keskel) au ja rõõm tervitada president Toomas Hendrik Ilvest koos proua Evelin Ilvesega, skulptuuri loojaid Ly ja Raul Tederit (paremal) ning projekti juhtinud Abja valla arengunõunik Eve Lepmetsa (vasakul), samuti Mulgimaa omavalitsusjuhte ja rahvast.

ABJA VALD TÄNA JA LÄHITULEVIKUS

13. veebruaril 2007 möödus 15 aastat iseseisva Abja valla moodustamisest. Viisteist aastat omavalitsuslikku staatust on parajalt pikk aeg, et teha kokkuvõtte tehtust ja heita pilk tulevikku.

Ühena esimestest väikestest omavalitsustest ühinesid Abja-Paluoja linn ja Abja vald 1998. aastal üheks omavalitsusüksuseks. Omavalitsusel ei ole olnud kerge uute majandamistingimuste ja riigi arenguraskuste heitlike ilmade käes areneda.

Arengu kiirendamiseks tuleb aegajalt vahetada meeskonda ja lisada kütust uute inimeste ja projektide näol. Abja vald oli agraarpiirkond, kus valdavaks oli kahe riikliku majandi põllumajanduslik tootmine. Omandi- ja maareformi tulemusena lagunesid nõrgad riigimajandid ning elujõu suutsid raskustega säilitada üksikud ühised ja suurtalud. Elu ei seiskunud.

Kohalikud elanikud hakkasid üha usinamalt otsima tööd Tallinnas ja välismaal. Suurt abi kohalikul tööturul on pakkunud õmblusfirma "Toom Tekstiil". Lisaks teenindusele ja kaubandusele olid töökohad tootmises väga teretulnud. Ka erinevad metsa- ja puidutööstusfirmad on läbi aastate just mehi töökohadega varustanud. "Pinus" on olnud neist stabiilsem ja pikaajalisem. Pajumäe talu põllumajanduslik mahetootmine piimanduses on olnud üks mahetootmise teerajajatest Eestis. Abja valla inimesed on lisaks kokku kuivanud põllumajandustootmisele leidnud tööd ehituses, kaubanduses ja autotranspordis, samuti teadusepõllul. Inimesed on õpihimulised, edasipüüdlid, leidlikud ja visad. Abja inimesed ei jää hätta.

Teoksil on hulk algatusi

Arengumootoriks noorte hasart ja vanade kogemus, on Abja Vallavalitsus suutnud viimase aasta jooksul ette valmistada tulevikku suunatud projekte. Kuid valminud on ka

projektid, mis on hädavajalikud meie igapäevase elu edendamiseks. Arendame turismiga seonduvat. Valminud on SA Abja Haigla funktsionaalse arengukava I etapp, Abja valla veevarustus- ja kanalisatsiooni arendamise kava, Abja-Paluoja linna kaugküttesüsteemi rekonstrueerimise teostatavusanalüüs (üleminek odavamale ja keskkonnasäästlikumale biokütusele), Abja paisjärve rekonstrueerimise kava I etapp, Abja valla jäätmemajanduse arengukava, uus Abja Gümnaasiumi arengukava ja Abja valla arengukava aastateks 2007-2011.

Algatused on valla üldplaneering. Vallavalitsus ja volikogu on taotlenud riigilt valla arenguks vajalikke maid munitsipaalomandisse. Vald on tellinud ja tellib tulevikuski detailplaneeringuid elamuehituse ja tootmise arendamiseks vallas. Elamufond peab saama täiendust nii ühepereelamute kui ka korrusmajade näol. Elada Abja-Paluoja, Abja vallas ja töötada Viljandis, Karksi-Nuias, samuti Tõrvas või isegi Pärnus, pole tänapäeval kauge ega võimatu.

Esmatähelepanu õppetingimustele

Valla juhtkond peab esmatähtsaks Abja Gümnaasiumi arengut ja jätkusuutlikkust. Konkurentsivõimeline haridus annab kindlusetunde perekondadele, et nende lapsed saavad kodukandis hea hariduse. Head tingimused eelkõige õppeks, sporditegemiseks, koolist saavad autojuhi kutsetunnistuse, arvutiklassid ning e-koolile täielik üleminek õppetöös on selle kõige eelduseks. Tulevane uus spordikompleks koos ujula ja tööõpetusklassidega ning avar õpilaskodu, korrastatud tervise- ja spordirajad ning staadion võimaldavad uute teotaheliste õpilaste tulekut kooli gümnaasiumiastmesse.

Abja Muusikakoolil täitus 45 tegevusaastat. Muusikalist huvihardust omandavad hetkel ligi sada noort Abjast, Hallistest ja Mõisakülalt. Juba

sellel aastal paraneb muusikakooli pillidega varustus ja ruumide olme. Kaasaegse arvutitehnika ja täielikult uue näo on saanud Abja raamatukogu ja Abja kooli raamatukogu.

Materiaal-tehniline baas tugevneb

Abja vallas peame lähiaastatel rajama uued kommunikatsioonid Abja-Paluoja ja renoveerima külades amortiseerunud vee- ja kanalisatsiooniratsid. See koos teede hooldusega ja teede tolmuvaba katte alla panek annab võimaluse uute töökohtade kiiremaks tekkeks meie vallas. Seda kõike võimaldab valla kasvav eelarve koos Euroopa Liidu struktuurifondidest taotletud vahenditega ja vallale kuuluva ettevõtte OÜ Abja Elamu materiaal-tehniline tugevdamine. Ajakohane frontaaladur-kopp võimaldab teha pea kõiki kaeve- ja mullatöid oma jõududega, mis annab perspektiivis nii ajalise kui rahalise võidu.

Riigi vahenditega tehtud uued tänavad ning kilomeetrite pikkused uued kõnniteed ja jalgrattateed an-

dis riik omavalitsuse hooldusse. Vald peab tagama aastaringset nende puhastamist. Seda on võimalik teha ainult väikesegabariidilist eritehnikat kasutades. Vallale kuuluv Abja Elamu saab sellega väiketraktori abil hakkama ja hooldusraha jääb valda, mitte ei lähe mõne kauge suure hooldusfirma kasumisse.

Tähelepanu ja raha tuleb suunata aastaid vaeslapse seisuses olnud valla heakorrale. Korrastatuks peavad saama veesilmad ja pargid. Ilus ja korrastatud elukeskkond annab meile kõigile positiivseid emotsioone ja energiat. Olemasolevad töökohad ja hea infrastruktuur toovad ettevõt- luse, kasvatavad elanike arvu ja rikastavad maksude näol omavalitsust, kes saab maksudest laekuva raha taas investeerida inimeste heaoluks.

Kamara küla on jäänud aastaid põhjendamatuult paljust ilma. Seetõttu alustame seal juba sellel aastal teede, tänavavalgustuse ja muu infrastruktuuri parandamist. Lasteaia ja raamatukogu hoone tuleb Kamara külla panna tõeliselt toimiva külakeskuseks. Laatre, Veelikse, Sarja, Abja-Vanamõisa ning Penuja külas

asuvate seltside omaalgatus-tegevust toetab vallavalitsus nõu ja jõuga. Külaelu saab vallavalitsus edendada ainult külaelanike enesalgatus toetades.

Visioon lähitulevikust

Abja Gümnaasiumi vana internaati ja töökodadesse võib tulevikus tulla käsitöö- ja õpikoda, kus valmistatakse ja õpetatakse rahvuslikku käsitööd ning tutvustatakse ka keelt ja kultuuri. Meistrikursuste tulijad saavad õuemaja teisel korrusel majutuse ja esimesel korrusel teadmised.

Sisehoov kujuneb käsitöö näitusmüüki ja rahvapillikontsertide kohaks.

Avaras renoveeritud bussijaamas saab soojas bussi oodata ja ajakirjandust osta. Postimaja teisel korrusel on Abja-Paluoja Mulgi Muuseumi väljapanekud. Endise meierei kohal on teenindusmaja, kus leiavad ruumi juuksurid ja kosmeetik, rätsep ja arvutipood-teenindus, pangakontor ja sporditarvete äri. "Toom Tekstiil" laieneb. Ettevõtluspark saab oma arengu endise raudteejaama ümbrusse. Endise sovhoosi töökodade kõrvale, Tarbijate Ühistu pooltühjade ladude ja endise estakaadi maa-alale tuleb väike tehnopark (logistikakeskused ja laod, töökojad ja koostehallid). Tugevnevad lepingulised suhted meie lähinaabrite Mõisaküla ja Hallistega. Koos viime ellu omavahel kooskõlastatud üldplaneeringutest ja arengukavadest tulenevaid kaalutletuid otsustusi.

Ja jälle tänapäev

Vana sööklamaja saab uue sisu. Eakate päevakeskus, käsitöötoad, invaühingu kooskõlmiskoht – selline maainimesele suunatud ühiskondlik hoone hästi ligipääsetavas kohas peab juba lähitulevikus olema avatud.

Traditsioonilistele valla kultuuri-üritustele lisaks sõlmis vallavalitsus suveürituste kalendri rikastamiseks lepingu ETV saate "Laulge kaasa" salvestuseks 11.augustil. Üritustele ootame rohket osavõttu ja kaasaelamist. Suveürituste lava ja vaatajate kohad saavad parema ilme.

Noortele jäävad avatuks spordiväljakud ja platsid koos vajaliku tehnikaga. Noortetuba alustab tööd kevadel õppetöökodade majas. Kevadtalvel alustame Abja kultuurimaja katuse vahetusest, millele järgneb kogu maja remont. Abja haigla saadud riiklike ja omavalitsuse rahadega viime remondi ja sisustamise lõpule olemasolevas hoones ja alustame juurdeehituse ning lifti projekteerimist. Vallavalitsus ja volikogu peavad töötama inimeste heaolu nimel. Ainult kõigi koostöö viib meid edasi. Usun Abja inimestesse!

Peeter Rahnel, Abja vallavanem

Abja haigla on uuesti arenguteel

Abja haigla on Abja valla toel teinud viimaste aastate jooksul läbi rõõmustava ja silmnähtava arengu.

2003. aastal valmis haigla euro- nõuetele vastav köök. Tänapäevane remont tehti ülakorruse duširuumi ning mõlema korruse WC-des. Möödunud aasta märtsis jõudis lõpule akende vahetus, tänu millele on maja senisest soojem ja valgus. Kokku 31 külj- ja tagaakna vahetus läks maksma 217 595 krooni, millest 163 195 krooni kattis EAS-i toetus ning 54 400 krooni lisas vald omafinantseeringuna. Hoone fassaad sai uued pakettaknad juba aknavahetuse esimeses etapis 2004. aastal. Mullu remonditi maja ka heledaks

ning muretseti taastusraviks vajalik massaažilaud.

2005. aasta lõpus sai haigla vallalt teleri. Kavas on lähitulevikus varustada ka palatid väiksemate telerite ja raadiote, et patsientidel säiliks kanal maailma.

Äsja saime EKNK Abja-Paluoja koguduse ja kaupluse "Vikerkaar" vahendusel Taanist sealse sõpruskoguduse eestvõttel kogutud suure autokoormatäie väga vajalikku haiglavaruust. Selle vedu Taanist Eestisse toetas omalt poolt 10 000 krooni ulatuses ka Abja vald.

Abja vald mõistab, et nende hool- dustvajavatel inimestel läheb haiglat tarvis ka tulevikus. Edaspidi on vallal

haigla saadud riiklike ja omavalitsuse rahadega plaanis praegune haiglahoone täielikult remondida ja sisustada ning alustada juurdeehituse ja inimestele mõeldud lifti projekteerimist.

Inimvääriliseks on muutunud haiglatöötajate palgad. Nii sotsiaaltöötaja kui isiklikult vallavanem on haigla probleemide lahendamiseks alati valmis. Tänu vallavalitsuse toetuse kasvule on paranenud nii haigla maine kui ka haigete suhtumine haiglasse. Kui varasematel aastatel oli haigla tühjavõitu, siis nüüd ei jätku kõigile soovijale alati kohti.

Maimu Paumere, SA Abja Haigla juhataja

ABJA GÜMNAASIUM ON TEGUTSENUD 15 AASTAT MUNITSIPAALKOOLINA

Lisaks Abja valla 15. aastapäevale mõõdub tänava 195 aastat hariduse-elu algusest Abjas ja 95 aastat kooli asutamisest Abja-Paluoja asulasse.

Nende aegade jooksul on koolil tulnud töötada mitmesuguses alluvuses: algul mõisa, 1866. aastast valla, 1919. aastast Pärnu Maakonnavalitsuse, 1940. aastast Pärnu Maakonna TSN TK Haridusosakonna, 1950. aastast Abja Rajooni TSN TK Haridusosakonna, 1963. aastast Viljandi Rajooni TSN TK Haridusosakonna, 1992. aastast Abja-Paluoja Linnavalitsuse ja 1998. aastast Abja Vallavalitsuse alluvuses.

Nende asutuste juhtimine ja hoolitsemine on mõjutanud kooli käekäiku mitmeti. On olnud väga oluline, kuidas suhtub hariduse andmise, kuidas suudab majandada ning suhteid korraldada otseselt kooli kontrolliv ja ülevall pidav täidesaatev võim.

Möödunud 15 aasta jooksul on Abja koolis palju muutunud. Osa muutusi on toimunud kogu vabariigi hariduselus, teised kohaliku võimu ja kooli enda initsiatiivil ellu viidud. Üldistest muutustest on oluline see, et on üle mindud uutele õppekava-

dele, on kasutusele võetud oma eesti algupärase õpikud ja on rakendatud uut õpetamise ja kasvatamise meetodikat.

Suhetes kohaliku võimuga nii linnavalitsuse kui ka vallavalitsuse poolt on koolisse suhtumine olnud valdavalt heatahtlik, hoolitsev ja vastastikküsimuste. On olnud linnapeasid ja vallavanemaid, kes on tähelepanelikult hinnanud kõige väiksemadki kooli saavutusi, osalenud kooli pidupäevadel ja jõudnud aidata lahendada kõiki probleeme. Nad on alati olnud oodatud külalised meie koolis.

Eriti oluline on olnud nende aastate jooksul rahaline panus ja remonditööde korraldamine. Mitte kunagi varem ei ole nii lühikese aja jooksul tehtud nii palju töid: on välja vahetatud kooli hoone katused, peahoone kõik aknad, otstarbekalt ümber ehitatud peahoone keldri- ja WC-des, raamatukogu, katlamajas ja mitmes klassis. On ehitatud õpilaskodu hoone. On lahendatud koolimaja kütmise probleem.

Oluline on, et kooli raamatupidamine on käepärane, kuna iga küsimust on hea kohapeal lahendada, sest ei pea igasuguste pisiküsimuste pärast Viljandi sõitma.

Nende aastate jooksul on kool varustatud piisavalt ajakohaste arvutitega nii õpilaste kui ka õpetajate jaoks.

Kool on omalt poolt olnud otsiv ja teinud palju selleks, et püsima jääda, olla kultuuri ja kasvatustöö edasiviijaks.

1993. aastast viisime vabariigi ühe esimese koolina sisse parandusõppe nendele lastele, kellel on õpiraskusi. 1995. aastal alustasime piirkaitsealase kutse-eelse ettevalmistusega. Nüüd jätkub see sisekaitsealase kutse-eelse ettevalmistusena. Vaba- ja valikainete arvelt toimub meedia õpetamine.

Viiimase kümnendik aasta jooksul on pedagogiline kaader küllalt suurelt vahetunud. Uued, valdavalt noored õpetajad omavad vajalikku kvalifikatsiooni ja haridustaset. Ise-loomulik on see, et on rõhku pandud väiksemate võimete ja kasvatusraskustega laste jaoks kaadri saamisele. Alates käesolevast aast-

• Vastavad Abja Gümnaasiumi õpilaskodu ühe köögiga tutvuvad Abja Vallavolikogu esimees Taevo Viitas (esiplaanil) ja volikogu liige Jüri Patune.

tast toimubki õpetamine c klassides (7. ja 8. klass).

Tänavu alustati üleminekut e-koolile. Nüüd on lastevanematel ja õpilastel võimalik saada informatsiooni operatiivselt.

On säilinud ja edasi arendatud kooli traditsioone ja tugevusi. Õpilaste seas on oivikute osa küllalt suur. Meie lõpetajad on konkursivõimelised jätkamiseks õpinguid teistes koolides. Klassi- ja kooliväline töö

on tasemel spordi, laulu ja õpilaste huvitavate ürituste poolest.

Abja kool võib tänava tähistatavate juubelite ja kohaliku omavalitsusega tehtud koostöö 15. aastapäeva seonduvalt julgelt vaadata tulevikku. Selleks kõigile head tahet, vastastikut tähelepanu ja püüdlikkust!

Aksel Tiideberg,
ajalooõpetaja,
direktor 1984–1997

HEINU PAAP, Abja vallavanem 1992–1993

esimehe Arnold Rüütli allkirjaga tunnistus, mis asub praegu Abja vallamaja vallavanema kabinetis seinal.

Sel päeval olid Tallinna Toompeale Ülemnõukogusse kutsutud vastloodud omavalitsusjuhud üle Eesti. Mina käisin Ülemnõukogu ees koos oma ametivennaga vastloodud Polli vallast. Laua otsas istus Arnold Rüütel. Minult küsiti palju sinise põllumajanduse ning elu kohta üldse. Kõige rohkem päris Marju Lauristin. Anti ka lubadusi. Muuhulgas lubati Abja valla Läti piiri äärsel alal rajada piiritatud, mis aga poliitilise suuna muutudes jäid tegemata.”

• Millest alustasite tööd vallavanemana?

“Kõige enne tuli teha valla arenguplaan, mis kinnitati Tallinnas valitsuse tasemel. Osa valdu lasid selle teha, meie Abja vallas tegime plaani ise. Plaan nagu taoline ikka sisaldas kavandatud tegemisi hariduse, tervishoiu jne ala. Põllumajanduses võtsime suuna talumajapidamiste loo-

misele ja arendamisele. Meie plaanis oli muuseas ettepanek, moodustada Abja vallast kaks iseseisvat haldusüksust. Ühe keskuseks oleks jäänud Abja-Paluoja, teisel Mõisaküla linn. Piir oleks läinud Veelikse-Laatre jõe- ja haldusterritoriaalse reformi katse ei läinud meil läbi.

Võrreldes külanõukoguga hakkas valda oluliselt rohkem raha tulema ja vallavanemal oli rohkem õigusi ning kohustusi kui külanõukogu esimehel. Seetõttu oli esmajärjekorras vaja pangas arved avada. Kui varem külanõukogus olid palgal esimees, sekretär ja arvestaja, siis valla funktsioonide täitmiseks tuli kohe tööle võtta raamatupidaja ja sotsiaaltöötaja. Aktiivselt kulgenud omandi- ja maareformi elluviimiseks tuli palgata veel omandireformispetsialist ning maakorraldaja.

Algul tegin töösõite oma isikliku autoga, ent peagi sai vald sõiduauto.”

• Millised teie valitsemisajal tehtud otsused olid Abja valla arenguks kõige määravamad?

“Selleks, et viia vallas koolihariduse andmine väikeste laste lähemale ja muuta kooliskäimine neile kerge-

maks, otsustasime avada taas algkooli Penujas. Samuti moodustasime koostöös Mõisaküla Keskkooliga Kamara lasteaia tühjaks jäänud ruumis 1992. aastal Mõisaküla Keskkooli paralleelklassidena I ja II klassi.

Kahjuks tegutses 1993. aastal avatud algkool Penujas vaid 1999. aastani, mil see õpilaste vähesuse tõttu suleti. Samal põhjusel tegutses Kamara II klass vaid kaks õppeaastat ja I klass 1998. aasta kevadeni.

Vallavalitsus viis ellu kõiki riiklikke seadusi ja vallavolikogu otsuseid. Näiteks taluseaduse alusel talu rajada soovijale andis vald minu vallavanemaks olemise perioodil välja kokku ligi 70 luba. Aktiivselt tegelesime stalinlike massirepressioonide käigus inimestelt õigusvastasel võõrandatud maa, masinate, loomade ja muu vara tagastamisega õigusjärgsetele omanikele.”

• Mis oli teile vallavanema tööd kõige raskem? Mis tegi rõõmu?

“Kõik, mis tuli teha, oli uus, aga midagi väga rasket ei olnudki. Meelde on jäänud kohtumised inimestega, kes olid tulnud Rootsist, USA-st ja mujalt piiri tagant Apja massirepressioonide käigus ebaseaduslikult

võõrandatud vara tagasi saamiseks. Meenub näiteks, et oma kodu kohtus inimesi neis küsimustes nüüdse Eesti Vabariigi presidendi Toomas Hendrik Ilvesega. Nende inimeste abil sain teada palju huvitavat Abja valla ajaloo kohta omaaegsest elu-olust.”

• Milliseid puudusi näete tänases Abja vallas?

“Murelikuks teeb, et palju metsa on maha võetud ja hulk kunagisi põlde võsastunud. Oli ju omal ajal plaan, et tulevad talud ja iga maalapp saab võetud kasutusse. Samuti on kahju, et Abjas jäi Pärnu maantee rekonstrueerimisel paigaldamata kanalisatsioon ja veetrass. Häirib ka, et Abjas ringi liikudes riiuvad silma veel mitmeid räämas ja lagununud maju ja hooneid, millel nagu polekski peremeest.”

• Millisena kujutlete Abja valla tulevikku?

“Soovin ja loodan, et praegused ja tulevased vallajuhid jätkavad poliitikat, mis toob Apja ja ümbruskonda rohkem ettevõtjaid ning tugevdab Abja-Paluoja seisundit ja mainet Mulgimaa pealinnana.”

Küsitlenud
Meelis Sõerd

Kamara raamatukogu on külastajate ootel

Kuidas on viimasel aastakümnel läinud Kamara raamatukogul, juhataja MARJE KAAREMAA?

“Töötan Kamara raamatukogu juhatajana alates 1998. aasta sügisest, kui senine juhataja Kaire Pahk ametist lahkus.

Samal sügisel kolis raamatukogu Kamara ühe korterelamu 4-toalisest korterist, mis oli amortiseerunud ja kütteta (Kamara ühiskatlamaja oli lõpetanud tegevuse), uude asupaika Kamara lasteaia ruumides. Seal on raamatukogu päralt kaks avarat, valget ja sooja tuba, mida köetakse lasteaia oma õliküttele katlamajast.

Abja lasteaed hõlmab ka Kamara rühma

Abja lasteaia juhataja KERSTI KÜNNAPUU, millised märkimisväärsed muutused on toimunud lasteaia Abja valla eksisteerimise ajal?

“Ühena esimestest maakonnas ehitati Abja lasteaia euronõuete kohane köök, mis sai tunnustuse 2001. aastal. Veel varem said korda laste pesu- ja tualettruumid.

2001. aastal vahetati välja lasteaia-korpuse ukseid ja 2004. aastal projekti-rahade eest aknad. Maja soojapidavus paranes tunduvalt.

2003. aastal sai korrastatud õueala ja tellitud juurde tasakaalupoomid, kiiged ja ronimissein.

2005. aastal vahetati välja III rühma

Uutes ruumides leidis raamatukogu aktiivset kasutamist, eriti alates aastast 2003–2004, kui vallalt ja kultuuriministeeriumilt saadi arvu- ja seati sisse internetiühendus. Arvuteid kasutatakse jätkuvalt infootsinguks, kooli õppeülesannete tegemiseks, suhtlemiseks ja töötamis- ja tööõppimiseks.

Nüüdseks on külalainikud (enamikus) muretsenud koju isiklikud arvutid ja interneti, ka on noori vähemaks jäänud ja palju inimesi töötab kodust kaugemal. Seetõttu on lugejate ja muidu raamatukogu kasutajate arv kahjuks murettekitavalt vähenenud. Raamatukogus on 11 000 teavikut, tellitud on 4 ajalehte ja hulgaliselt ajakirju. Fondi uuendatakse Viljandis asuva raamatukogu komplekteerimisosa kaudu.”

Küsitlenud
Meelis Sõerd

voodid ja uuendati saali. 2006. aastal remonditi ja said uue mööbli I rühma ruum ja keldrikorrus.

2007. aasta algul hakati majja paigutama tulekahju signalisatsioonisüsteemi. Suvel on ees viimase rühma-ruumi, koridori, treppi ja alumise korruse fuajee remont.

Küidusõnu tehti eest tahan öelda oma eelkäijatele Tiitu Loitile ja Maie Moosesele. Kui vallavalitsus ka edaspidi soosivalt lasteaeda suhtub, siis peaks nelja aasta pärast saama maja nii seest kui väljast korda.

Organisatsiooniliselt on viimase aja suurimaks muudatuseks alates 2000. aasta sügisest vaid ühe rühmana tegutsenud Kamara lasteaia liitmine Abja lasteaia 2004. aastal. Abjas on praegu kolm lasteaia rühma 56 põngerjaga, Kamara liitühm 10 lapsega.”

Küsitlenud
Meelis Sõerd

PEETER LÄÄNE, Abja vallavanem 1993–2003

lale palju ülesandeid juurde. Tuli lõpetada viia omandi- ja põllumajandusreform, et alustada valla kui terviku ülesehitamist. Selleks tuli luua uusi institutsioone ja leida nende etteotsa sobivaid inimesi.”

• Millised teie pika valitsemisaja kestel tehtud ja elluviidud otsused on olnud valla arenguks kõige olulisemad?

“Kõige tähtsam oli, et varakult – juba 1994. aastast – alustasime ettevalmistusi Abja-Paluoja linna kui omavalitsuse ühendamiseks Abja valla. Abja vald on pärast ühinemist iseseisva omavalitsusena hästi edasi läinud.

Ühinemine ei tulnud mõistagi, ilma vaidluste ja vastuoludeta. Põhilised vastuolud olid just Abja-Paluoja linna poolelt, kes aga praegu püüavad edukalt valda juhtida.

Teiseks tähtsaks tegevuseks oli praeguse vallakeskuse väljakujundamine, mille territoorium hõlmab kultuurimaja ja vallamaja koos selle abihoonega. Selle tööga tuli näha palju vaeva ja valada palju higi.

Kolmandana nimetaksin tööd valla allasutuste – kooli, lasteaia, kultuurimaja, raamatukogu jt – heaolu tagamiseks ja investeringute tegemist nende tänapäevasele tasemele viimiseks.”

• Kuidas laabus koostöö vallavolikogu erinevate koosseisudega?

“Mul jääb üle anda vaid au volikogu koosseisude liikmetele, kes olid väga arukad ja konstruktiivsed. Igas volikogu koosseisus oli ka erimeelsusi, aga need leidsid alati konsensusel põhineva lahenduse.”

• Kas näete praeguse vallavalitsuse töös vajakajäämisi?

“Erapooletu vallaelanikuna jääb mul mulje, et praegusel etapil on vallavalitsusel kasutada liigselt raha, mida ei osata otstarbekalt kasutada. Ostetakse asju, mida vald ei vaja ning mis maksavad isegi miljoneid. Nende summade mõistlikumal kasutamisel oleks saanud osta vallale palju vajalikumat tehnikat ja muud vajalikku. Rahakasutuse osas ei saa jätta märkimata ka, et vallavanema ja vallaametnike palku on tõstetud tunduvalt üle vabariigi keskmise.

Vallas on tahaplaanile jäänud maapiirkondade arendamine. Näiteks 2006. aastal kohalikke teid praktiliselt ei hooldatud. Külade materiaalse baasi arendamiseks on kasutatud väga vähe vahendeid. Puudulikult on vallas seni korraldatud olme- ja teiste jäätmete töötlemine, ladustamine ja äravedu.

Vallavalitsuse moodustav praegu sisuliselt vallavanem ja veel talle mõni eriti lähedal seisev isik. Paljude väga tähtsate küsimuste arutelu ei ole viidud rahvani.”

• Millisena näete Abja valla tulevikku?

“Minu kindel nägemus on Abja ja Halliste valla ning Mõisaküla linna ühinemine. Selle tulemusena on regioonis võimalik välja arendada terviklik haridus- ning kultuuri- ja seltsielu, samuti tagada piirkonna terviklik majanduslik areng. Ühinemise kaudu on võimalik parandada ka omavalitsuse kui terviku haldussuutlikkust, et leida kohalike inimesi valla tööde-tegemiste etteotsa.”

Küsitlenud
Meelis Sõerd

ABJA KULTUURIMAJA TEGUTSEB ÜHESKOOS VALLAGA

• Ühed kaugemad ja eksootilisemad esinejad Abja Kultuurimajas on olnud 2006. aasta talvisel rahvatantsupeol oma rahvusliku tantsuga mulke ja lätlasi kütkestanud Helsingis õppivad Indoneesia tudengid.

Milles seisnevad muutused Abja Kultuurimajas viimase pooleteise aastakümne vältel, kultuurimaja juhataja AIME HUNT?

“Taasiseseisvunud Eesti Vabariigi kiiresti muutuvajas on paljuski muutunud kultuurimaja sisuline tegevus. Kuna on muutunud nii inimesed, elulaad, töökorraldus kui ka võimalused, oleme püüdnud ka tegevust kultuurimajas neile muutustele kohandada.

Meie tegevuse aluseks on inimesed, nende soovid, kuid arvestama oleme pidanud ka võimalusi nende soovide elluviimiseks. Aeg-ajalt on kurdunud, et kultuurimajas midagi ei toimu. Me ei ole sellega nõus: toimub ikka, isegi, kuipalju on huvilisi kultuurimaja poolt pakutavast osa võtmas.

Taidlus- ja huviringe ei ole viimase pooleteise aastakümne jooksul iseseisva Abja valla alluvuses tegut-

senud kultuuriasutuses vähemaks jäänud. Küll aga on nende tegevuse sisu vabanenud nõukogulikust stambist ja krambist ning muutunud märksa loomingulisemaks. Et see veelgi enam teie vajadusi rahuldaks, hea Abja valla rahvas, on teie ettepanekud, soovitusid ning ideed alati teretunud.

Kultuuritöö sisuliste muudatuste kõrval on heameel rääkida ka iseseisva Abja valla eksisteerimise ajal aset leidnud suurtest positiivsetest muutustest meie arhitektuurivärviliseks muudatusteks, samuti välisilmes. Kultuurimajale suunatud investeeringud pole, tõsi küll, olnud väga mahukad, sest kultuuriasutusi korrestatakse ja renoveeritakse vaid kohalike omavalitsuste eelarvete nappide võimaluste piires. Kõige olulisemad investeeringud on Abja valla oma kultuurikolde heaks aga teinud.

Nimetagem kohe kõige kriitilisemas seisus olnud kultuurimaja küttesüsteemi, WC-sid ja aknaid. Lisaks nende täielikule uuendamisele on tänaseks remonditud ka väike saal, köögi-baari- ja kontoriruum. Lootus on peatselt jällegi investeeringuraha saada, et vahetada välja hoone katus ning kapitaalselt remontida välisseinu.

Kultuurimaja areneb edasi kogu kogu valla. Nii on ootuspärane ja loomulik, et elu Abja vallas, kaasa arvatud kultuuriliste huvide rahuldamine, tulevikus veelgi paraneb.

Kultuuritöötajate nimel tahan tänada Abja valla rahvast, kes on kodukandi tegemistele, sealhulgas kultuurielule truuskultuuriliseks jäänud, ja õnnitleda kõiki valla elanikke Abja valla 15. aastapäeva puhul!”

Küsitlenud
Meelis Sõerd

VILLU VÕSA, Abja vallavanem 2003–2005

korralik kogemustepagas, olin valla tegemistega täiesti kursis.”

• Millest alustasite vallavanemana? Mis olid teie ametiajal valla arengu heaks langetatud tähtsamad otsused ja kaalukamad ettevõtmised?

“Kuna eelnevate vallavanemate kurss oli olnud õige, polnud mul vaja alustada millestki erakorralisest. Omandi- ja põllumajandusreformid olid praktiliselt ellu viidud. Pooli oli veel maareform, mille käigus tuli väga kaalukaid otsuseid vastu võtta vabade põllumajandus- ja metsamaade erastamiseks. Mõnigi asi laheneb alles kohtus, kus selgus, et valla tehtud otsused olid sisuliselt õiged.

Üheks tähtsamaks tööks kujunes valla arengukava koostamine kuni 2009. aastani. Tähtis koht arengukavas oli valda tehtavatel investeeringutel.

Väga tähtsaks pean Abja Gümnaasiumi materiaal-tehnilise baasi arendamist. Kui eelmise vallavalitsuse ajal oli pandud koolimajale uus katus, vahetatud aknad ja ukseid, siis meie jätkasime maja siseremondi ja ümberehitusega. Esmalt valmis keldrikorrusel jõusaal, seejärel saun, riiehooid ja muud abiruumid. 2005. aasta õpetajate päeval ütles kooli endine direktor Heino Einer tunnustavalt, et Abja Gümnaasium on saanud juurde uue korruse.

Üheks probleemiks Abjas oli linna läbiv Valga-Uulu maantee. Oli oht, et see tehakse ümbersõiduga Abjast mööda. Volikogu liikme Jüri Patuse eestvedamisel võitlesime välja, et ümbersõidu rajamise asemel uuendati 2005. ja 2006. aastal kapitaalselt hoopis maantee linna läbiv lõik (Pärnu maantee) ja ühes sellega Sultsi-Abja maante linna piirese jääv lõik (Viljandi maantee).

Väga tähtsaks pidasime vallas väljakujunenud kultuuri- ja sporditraditsioonide (Abja valla suvepäevad

jne) jätkamist ja rikastamist. Selles aitas palju kaasa kultuurivahetus alates 2005. aastast värske sõprusvalla Nummi-Pusulaga Soomest.

Käima läks ka Comenius-programm, mille kaudu Abja Gümnaasiumi õpilased ja õpetajad said käia teistes riikides silmaringi laiendamas ja kogemusi vahetamas.”

• Teie valitsemisajal sai vald esimesed märkimisväärsed projektirahad. Mille heaks need kasutati?

“Esmalt gümnaasiumi õpilaskodu ehitamiseks, mille ehitus lõpetati 2006. aastal sellises mahus, et seal lapsed praegu igati heades tingimustes elada saavad. Samuti saime taotletud raha Abja lasteaiade akende ja uste vahetamiseks, millele paranesid nii soojapidavus, laste elutingimused kui maja välimüür.”

Oluline tööloik oli kanalisatsiooni ehitus. Kui varem oli olemasolevat linna kanalisatsioonisüsteemi vaid remonditud, siis meil õnnestus koostöös Toom Tekstiil AS-ga läbi Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse saada raha, et kanaliseerida nii Toom Tekstiili Abja vabrikua ala kui ka selle naabrusesse jääva Kastani tänava piirkonna elamurajoon.

Minu ametiaja lõpus taotlesime ja saime EAS-ilt raha ka Abja haigla akende vahetamiseks. Vahetamise korraldas juba praegune vallavalitsus.”

• Kuidas aitas valda tema ülesannete täitmisel riik?

“Mõeldes valla võimalustele tänä ja näiteks viis aastat tagasi, tuleb tõdeda, et omavalitsuste eelarvete mahu kasv jäi siis tunduvalt maha riigieelarve kasvust. Kui kasvas üksikisiku tulumaksu laekumine omavalitsustele, vähendas riik vaikselt tasandusfondi. Omavalitsuste eelarvete tulupoole kasv ei vastanud lisandunud ülesannete hulgale, mis sel ajal olid omavalitsustele pandud.

Oluliselt suurenes kohalike omavalitsuste eelarvete maht aastail 2004 ja 2005, mil muudeti omavalitsuste-

le üksikisiku tulumaksu laekumise korda, samuti tasandusfondist raha eraldamise korda ja ka koolide rahastamist. Sellest ajast alates on valla eelarvete mahu kasv täiesti korrelatsioonis riigieelarve mahu kasvuga. Näiteks kui veel aastaks 2005 eraldas riik vallateede korrashoiuks Abja vallale 600 000, siis aastaks 2006 juba kaks korda rohkem. Täna on võimalik vallateedesse hoopis rohkem investeerida kui veel mõne aasta eest.”

• Kuidas olete rahul praeguse vallavalitsuse tegevusega?

“Minu arvates läheb valla praegusi eelarvemahtusid arvestades suhteliselt vähe raha investeeringuteks ja liigselt valitsemiseks. Kuna puudub piisavalt konkreetne investeeringute kava, siis tegutsesakse kaootiliselt, võttes ette asju, mis tulemust ei anna. Pean silmas näiteks Abja Gümnaasiumi katlamaja ümberehitamise eskiisprojekti, samuti gümnaasiumi õpilaskodu kolmanda järgu ehitamise eskiisprojekti. Nende tegemine läks maksma mitusada tuhat krooni, aga soovitud tulemuseni ei jõutud. See raha olnuks õigem konkreetse kava ja projekti järgi investeerida.

Eelarve kasvanud tulupoolt pole suudetud konkreetselt paika panna. 2006. aasta kuubilansi järgi jääb mulle arusaamatuks see, et kui valla on raha laenuvana, ületulevast fondist ja laekunud üksikisiku tulumaksust kokku 6 miljonit krooni, siis me investeerime sellest vaid 3,7 miljonit. Tundub, et ülejäänud raha on kulutatud äraelamiseks. Mina vallavanemana oleks selle summa kulutanud konservatiivsemalt, arvestades rohkem valla vajadusi.”

• Kuidas hindate vallavolikogu ja vallavalitsuse koostööd?

“Vallavolikogu praeguse koosseisu ja vallavalitsuse koostöö toimib minu arvates valitsuse ja valitsust moodustava koalitsiooni tasemel, jättes täiesti kõrvale opositsiooni. Häälteamine volikogus toimub eelnevate

kokkulepete alusel. Kui opositsiooni esindajad võtavad volikogu aruteludes sõna, püüab koalitsioon olla vaikiv ja sisuline arutelu jookseb tühja. Tundub ka, et vallavalitsus pole oma eelnõusid sellisel määral läbi mõelnud, et kõik selgitused oleksid olnud arusaadavad ja kõigil tekiks võimalus kaasa mõelda ja rääkida.

Volikogu istungitel on jäänud kõrvu sõnad “meie” ja “teie”. Volikogu on siiski see koht, kus kõik liikmed peaksid ajama oma parimal äranägemisel valla asju.”

• Millisena näete Abja valla tulevikku?

“Valla arengu kõige tähtsamaks tingimuseks elanike arvu üldise vähenemise tingimustes on tema kui omavalitsuse jätkusuutlikkus. Jätkusuutlik saab omavalitsus olla aga seni, kuni tema elanike arv pole langenud kriitilise piirini, millest edasi pole ta enam suuteline täitma talle pandud ülesandeid. Nendeks ülesanneteks on eelkõige kvaliteetse hariduse – nii alus-, huvi- kui ka gümnaasiumihariduse – andmine, samuti eakate hoolekanne ning töökohtade ja ettevõtluse toetamine.

Tahes-tahmata tuleks meil juba tänas-homme hakata mõtlema haldusterritoriaalsetele muudatustele. Abja valla tulevikku näen ma kindlasti liitumises Halliste valla ja Mõisaküla linnaga. Oleme omavahel ühinemist arutanud ja saavutanud enne 2005. aasta kohalike valimisi Halliste valla ka teatud konsensus.

Arvan, et kuna Abja on piirkonna keskus, tõmbekoht, on Abja Vallavolikogul kohustus arutada ühinemise asi sisemiselt läbi ja jõuda ametlike ühinemissettepanekute tegemiseni naaberomavalitsustele. Nii võiks juba 2009. aasta kohalike omavalitsuste volikogude valimiste järel olla meil siin üks suur, toimiv ja jätkusuutlik omavalitsus.”

Küsitlenud
Meelis Sõerd

ABJA MUUSEUM TUNNEB VALLA ABISTAVAT KÄTT

Mõte luua olemasolevate eksponaatide baasil Abja valla muuseum tekkis 1998. aastal.

Minu ettepanek leidis sellase Abja vallavanema Peeter Lääne toetuse. Leidsime ruumid, tegime remondi ja muretsemise vajaliku inventari. Muuseumi saime avada 1999. aasta oktoobris.

Möödunud aastate jooksul oleme saanud täiendada muuseumi kogu-

sid, korraldada näitusi, tutvustada muuseumi väljapanekuid Abja valla elanikele ja külalistele. Olen sisutunud külapäevi Penujan ja Laates ning nn ajalootunde Abja kultuurimajas. Samuti olen saanud küllalt paljusid inimesi aidata neid huvitanud küsimustes.

Hea on olnud see, et väga palju valla inimesed on mind aidanud muuseumi eksponaatide kogude täiendamisel ja hankinud väärtuslikku teavet. Tänu sellele on praegu muuseumis ligi 5000 eksponaati. Pidevalt oleme saanud rikastada alalist ekspositsiooni ja välja panna ajutisi näitusi.

Mineviku ja tänapäeva saavutuste ja mälestuste jäädvustamiseks oli võimalik 2003. aastal välja anda raamat “Abja valla enne ja nüüd”. Praegu on valmimisjärgus selle täiendatud väljaanne. Olen tänulik väga paljudele autoritele, kes tegid sisukat kaastööd.

Möödunud aastate jooksul on korraldatud enam kui 20 ajutist näitust teemadel Abja – 500, Abja kool – 90 ja 190, Abja Gümnaasium – 65, Abja haigla – 65, Abja kultuurimaja, laste-

aed, sovhoos, sport, kohalike autorite teosed, tuletõrje, ELKS August Kitzbergi nimeline osakond, dokumente meie ümbrusest, meie ümbrusega seonduvad vimplid jm.

Meeldiv on olnud töötada seetõttu, et kõik senised vallajuhid on suhtunud muuseumiga seonduvate probleemide lahendamisse heasoovlikult ja toetavalt. Soovin, et ka edaspidi

jätaks kõigil vallaelanikel head taset muuseumi kogude täiendamiseks ja muuseumi külastamiseks!

Aksel Tiideberg,
muuseumi kuraator

ABJA RAAMATUKOGU ARENEB

Abja raamatukogus oli suuremate muutuste algus 2000. aastal, kui hakkasid puhuma raamatukogude automatiseerimise tuuled.

Hakkasime mõtlema avaliku interneti punkti (AIP) loomise peale. Saime kaks esimest arvu - ühe annetuse Hansapangalt ja teise projekti "Külatee" raames.

Suurte muutuste aasta oli 2001. Tegime teoks kavandatud remondi ja internetipunkti avamise. Vald tegi raamatukogu ruumides 238 000 krooni eest kapitaalremonti, kusjuures saime 30 ruutmeetrit lisapinda juurde.

Mööbli muretsemiseks tegime taotluse Kultuuriministeeriumile ja saime sealt 40 000 krooni. Uuendasime sel aastal kõik lugemissaali ja täiskasvanute osakonna mööbli peale raamaturiulite. (Vt "Lõuna-Mulgimaa" 2001 nr 8 "Abja raamatukogus pärast remonti"). Aasta lõpul saime kaks uut arvu "Vaata maailma" projekti kaudu.

2002. aastal muretses vald meile signalisatsiooni. Aasta lõpul saime kaks uut arvu "Vaata maailma" projektilt meie AIP-ile.

2003. aastal oli põhiorhvk raamatukogutöö automatiseerimisel. Ostisime kõigile kolmele töötajale arvutid. Liitusime uue internetipõhise raamatukoguprogrammiga "URRAM". Koolitasime töötajaid ja aasta lõpul alustasime fondi sisestamist.

Järgmise suure muutusena toon välja 2005. aasta, mil tehti lasteosakonna ja puhkeruumi kapitaalremont. Kehetasime laupäevase töötaja. Alustasime maakonnas teise raamatukoguna aasta algusest elektroonilist laenu-

mist. Kõik soovijad näevad nüüdsest meie kogus olevaid teavikuid ka internetis aadressil www.lugeja.ee

2006. aastal ostisime Kultuuriministeeriumilt saadud 20 000 krooni ja valla poolt lisatud raha eest uue röömsavärvilise mööbli lasteosakonda (vt "Lõuna-Mulgimaa" 2007 nr 1).

Omavalitsus eraldab raamatukogu fondi täiendamiseks igal aastal 40 000 krooni uute raamatute ja 23 000 krooni ajakirjanduse muretsemiseks. Möödunud aastal saime tellida 789 uut raamatut, 35 erinevat ajakirja ja 10 ajalehte.

Raamatukogus on olemas viie arvutiga AIP kaks tööarvu ning printimise, kopeerimise ja skanneerimise võimalus.

Ingrid Porkanen, Abja raamatukogu juhataja

• Vaade Abja raamatukogu lugemissaali, tagaplaanil vasakul raamatukogu juhataja Ingrid Porkanen.

ANTS-VELLO RÕIGAS, Abja-Paluoja esimene linnapea

1993. aasta augusti algul kuue poolt ja ühe vastuhäälega. Ühe taotluse eksemplari viisin järgmisel päeval Tallinna Eesti Vabariigi valitsusse, teise Riigikokku. Meie taotlus, nagu Karksi-Nuia, Võhma ja teiste alevite oma, läks 10. augustil Riigikogus ühel häälele läbi.

• **Olite üks Abja-Paluoja linna ja Abja valla ühendamise mõtte algatajaid. Kuidas see idee tekkis?**

"Vaatamata minu kavatsusele vanaduspensionile jääda, valiti mind 1993. aasta kohalike valimiste käigus linnapeaks tagasi. 1. aprillil 1994 jäin ikkagi täielikult pensionile. Linnapeana hakkas tööle Peeter Rahnel.

Lahkusin küll linnajuhi kohalt, ent mitte veel poliitikast. Tundes muret Abja-Paluoja tuleviku pärast, lõime 1996. aasta kohalike valimiste eel koos tollase Abja vallavanema Peeter Läänega ühtse valimisliidu, mille peaesmärgiks seadsime Abja-Paluoja linna ühendamise Abja vallaga. Saimegi volikogu valimistel kuus kohta üheksast. Omades piisavat enamust kohalikus seadusandlikus organisis, viisimegi korraliste kohalike valimiste vahelisel perioodil ühinemise läbi. 11. juunil 1998 sai Abja-Paluoja linnast vallasise linn Abja valla koosseisus."

• **Mis olid teie alevi- ja linnajuhi aja kaalukaimad ettevõtmised?**

"1992. aastal alustasime Pärnu maantee kapitaalremonti. Teepõhja madaldamisega viisime asfaltkatte kõrguse allapoole. Ühtlasi paigaldati Pärnu maanteel tööd käigus siledalinid postide otsast maa alla. Samal aastal püstitati alevisse vanade asemele uued elektriliinipostid - piki Pärnu maanteed kuni Sarja tee lõpuni ja piki Abja teed kuni Tikuti sillani. Uuendasime ka tänavavalgustust Pärnu maanteel ja Abja teel."

• **Missugusena näete Abja-Paluoja linna tulevikku?**

"Arvan, et Abja-Paluoja jääb ümberkaudset vallarahvast teenindavaks linnakeseks. Ehk on potentsiaali ka turismil. Kuna siin pole tööjõudu, siis tööstus, mida praegu hoiab pinnal vaid Toom Tekstiil oma vabrikuga, siin vaevalt arenema hakkab."

Küsitlenud Meelis Sõerd

PEETER RAHNEL, Abja-Paluoja linnapea 1994–1996

• **Kes kuulusid teie kui linnapea meeskonda? Millega teil tuli hakata oma töös rinda pistma?**

"Abja-Paluoja Linnavalitsuses linnapea ametisse astudes oli tegemist väikesearvulise ja stabiilse meeskonnaga ette asumisega. Pean tunnustama tublisid ametnikke: sekretär Tiit-Reet Saart, majandusnõunik Toomas Laimetsa, sotsiaalnõunik Juta Laimetsa, sotsiaaltöötaja Koidu Raba, pearaamatupidaja Heli Kõivu ja raamatupidaja Lidia Tamme.

Munitsipalalettevõtte juhi tänamat koormat vedas Ahti Kõiv koos raamatupidaja Raili Nurmese ja kassapidaja Leili Koppaga. Linnavolikogu esimehe vastustusrikkaid ülesandeid täitis Ülo Viner, kes töötas Viljandi Maavalitsuse arenguosakonna juhina.

Omandireformi käigus sai pea täielikult korda aetud erastamine ja tagastamine. Tagastamise valuliku protsessi puudutas kahjuks veel aastaid mõne perekonna elu.

See oli aeg, mil tuli käigus hoida täiesti laokile jäetud katlamajandust nelja katlamajaga ja üleöö leida varumata küte katlamajade jaoks.

Alustavale töökohti loovale "Toom Tekstiilile" püüdis linnavalitsus omalt poolt kõigiti abi leida. Ühisel jõul riigiametitega avati tööhõiveameti ruumid ja hooneregistri talituse osakond ja remonditi politsei ning päästeameti maja."

• **Millised linnavalitsuse toona vastuvõetud otsused olid linna ja tänase Abja valla arengu seisukohalt kõige tähtsamad?**

"Abja haigla amortiseerunud polikliinik taheti sulgeda. Ühiselt vastuvõetud otsus rajada Abja-Paluoja perearstikeskus osaliselt tühjana seisnud lasteaiamaja ruumidesse koos maja kapitaalremondiga oli linnale raske, kuid ainuõige otsus. Säilis Abja haigla oma maja ja töötajatega. Uutes avarates ruumides leidsid töö kolm perearsti koos mõne erialaarsti ning hambaravikabinetiga.

Lasteaiatagune maa-ala võeti ametlikult kasutusse suvepidu paigana. Tiigi tänava parklasse koondasime tänavakauplemise, valmis sai algeline pidevalt avatud turg.

Traditsiooniliseks muutusid Abja-Paluoja suvepäevad. Abja-Paluoja hakati ärgitama Mulgimaa omavalitsusi ühiselt tegutsema keele ja kultuuri edendamisel.

Uued ühiskondlikud organisatsioonid alustasid ja aktiveerisid oma tegevust linnavalitsuse toel. Linnavalitsus andis alustavale Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Abja-Paluoja kogudusele pikaajaliselt tasuta kasutada endise raudteejaama hoone. Kogudus on näidanud aastatega oma tegusust.

Naabrite toel Mõsakülast ja Hallistest saavutas linnavalitsus Abja ja Halliste vahelise maantee rekonstruktsiooni ja asfalteerimise."

• **Mida positiivset meenub tagantjärele linnapea-ajale mõeldes?**

"Kiiresti lennanud ajast on eelkõige meelde jäänud teotahelised inimesed, kes soovisid ennast teostada just Abja-Paluoja."

Küsitlenud Meelis Sõerd

IVAR LEPMETS, Abja-Paluoja linnapea 1996–1998

• **Töötasite Abja-Paluoja kolmanda, ühtlasi viimase linnapeana 1996. aasta novembrini, mil Abja-Paluoja linn ühines Abja vallaga. Millised teie valitsemisaja otsused olid Abja valla arengu seisukohalt kõige kaalukamad?**

"Kõige olulisem oli, mõistagi, Abja-Paluoja linna ja Abja valla ühinemise ettevalmistamine. Suund ühenda-

misele sai võetud kohe pärast 1996. aasta valimisi. Aeg-ajalt oli see jutuks olnud juba alates 1992. aastast. Geopoliitiline taust üritusele oli selline, et kogu riigis räägiti haldusreformist väga laial rindel. Mitmed komisjonid ja huvigrupid joonistasid kaarte. Juba olid liitunud Pärnu-Jaagupi linn ja Halinga vald Pärnumaal.

Ratsionaalne iva ja olulisim põhjus omavalitsuste ühendamiseks oli piirkonna inimeste ühtne identiteet (rõngasvallale tüüpiline). Markantseima nähtena tõi ma toona asjaolu, et omavalitsuste kontorite vahe oli alla saja meetri ja see, kummase kontorisse kodanik "asju ajama" suundus, sõltus piltlikul öeldes sellest, kummal pool Metsa tänavat ta elas. Ma arvan tänini, et see otsus oli õige ja ainuõigemalikul."

• **Millises seisnes Abja-Paluoja linna ja seda rõngana ümbritsenud Abja valla ühinemise ainulaadsus? Kas ühinemine kohtas Abjas pigem vastuseisu või poolehoidu?**

"Eriliseks tegi selle ühinemise asjaolu, et see toimus valimistevahelisel

ajal. Ei enne ega pärast seda, pole sellist pretendenti Eestis olnud. Vastuseisu oli põhiliselt ametnike hulgas. See oli inimlik kartus oma töökoha kaotamise ees. Ühtegi mõistusega arusaadavat põhjendust, miks peaks jätkama kahe omavalitsus-struktuuriga, toona ei olnud ega ole tänini.

Eks nii nagu iga algatusena, oli linlastel igasuguseid radikaleid vastandlikke seisukohti. Liitumise vastaste argumentid olid, et nüüd läheb kogu raha vallateede korramise peale ja Abja-Paluoja bussijaama ümbrusest ei hooli enam keegi; vaese vallaga liitumine ei tegevat kedagi rikkamaks.

Liiga vähe pöörati tähelepanu võimalikele valitsemiskuludele kokkuvõtteks. Unustati tõsiasi, et paljud tollased linnakodanikud olid Abja vallas tegutsevad maaomanikud ja ettevõtjad. Inimeste elud ja saatused olid läbipõimunud ning linnakodanikuks ja vallakodanikuks liigitamine oli selgelt kunstlik ja vägivaldne.

Kahetsusväärne oli see, et liitumisjärgselt ei suutnud uue Abja valla juhtkond (raputan siinkohal ka endale tuhka pähe) kiiresti vabaneda "meie-teie" mentaliteedist."

Küsitlenud Meelis Sõerd

Muusikakool on tõusulainel

• 2006. aastal lõpetanud muusikakooli 41. lend koos õpetajatega.

Töötades alates 1991. aastast Abja Muusikakooli direktorina, viimastel aastatel õppealajuhataja ja direktori kohusetäitjana, mäletate teie, VALDO VÄRK, ilmselt kõige paremini muusikakooli käekäiku iseseisva Abja valla allasutusena?

"1991. aastal loodud lastemuusikakool tegutses pikka aega (1963–1994) Veski tn 1 majas. Omandireformi käigus maja tagastati omanikele ja tuli leida uus asupaik.

Algul oli koos valla juhtkonnaga kaalumisel uue asupaigana Abja-Paluoja lastepäevakodu maja. Vallavalitsuse ja kultuurimajaga nõu pidades otsustasime lõpuks, et kõige õigem on siiski kultuurimaja, kus muusikakool 1961 ka tegevust alustas. Kolimine leidis aset 1993. ja 1994. aastal.

Esimestest aastatest praegustes ruumides meenub talvine külm, mil sooja andsid elektriradiaatorid. Kuni viimaste aastateni on kool paraku pidanud läbi ajama nõra elamiselarvega. Õpetajate palgad olid nadid, eelarvesummadest sai muretseda

vaid mõned kasutatud pillid, välja arvatud üks uus ksilofon ja muusikakeskus.

Õppetingimused paranesid tunda, kui 1999. aastal tehti klaveri- ja solfedzokklassis ning koridoris korralik remont. Kaks sanitaarruumi ehitati ümber väikeseks arvutiklassiks.

Aastatel 2000–2003 muutusid materiaaltehnilised võimalused veelgi kitsamaks. Siis pidime tehtud tööde ja teenuste ning soetatud vahendite võlgnevuste eest tasumiseks kirjutama hulga garantiikirju.

Pärast 2003. aasta kohalike valimisi võttis vallavalitsus suuna meie õppeasutuse ühendamisele Abja Gümnaasiumiga, kahjuks ilma muusikakooli juhtkonnaga eelnevalt arutamata. Formaal-juriidiliselt 1. aprillist 2004 teoks saanud ühendamise reaalset ühendamist kaasa ei toonudki. Kahe õppeasutuse, millest üks üldharidus- ja teine huvikool, etteotsa sai üks direktor, ent majanduslikku seisust ei parandanud. Vastavalt vallavolikogu otsusele eraldati muusikakool taas Abja

Gümnaasiumist alates 1. maist 2006.

Alates eelmisest õppeaastast hakkas lõpuks tunduvalt kasvama ka meie eelarve. Kõige rõõmumustavam oli see, et märgatavalt tõusis õpetajate palk. Ka jätkus eelarvevahenditest summasid ühe klaveri kapitaalremondiks, mis läks maksma 65 000 krooni. 2006. aasta lõpul saime juurde juurde väga vajalikku õpetajatetoa.

Mõistes regiooni ainsa huvikooli arendamise tähtsust, suurendas vallavolikogu praegune koosseis vallavalitsuse ettepanekul meie 2007. aasta eelarvet mullusega võrreldes veel tunduvalt. Kinnitatud eelarve võimaldab remontida kooli ruume, muretseda pille ja tõsta õpetajate palgad ligilähedale üldhariduskoolide õpetajate palkadele.

Rõõm on tõdeda, et kõigele vaatamata on Abja Muusikakool säilitanud oma missiooni ja tähtsuse, jätkates tulemuslikult Mulgimaa noorte muusikalist harimist."

Küsitlenud Meelis Sõerd